

Creadors en estat de gràcia

Text > ADRIÀ PUJOL CRUELLS

Per sort, a casa nostra hi corren adults que han tingut la decència de no acabar de fer-se del tot grans. Parlo de creadors que, enllà del pas del temps i de les contingències vitals que ens agrisen l'esperit, mantenen la guspira, la fúria i l'avidesa pròpia del jovent, dels aventurers. Parlo de l'escriptor Sebastià Roig i de l'il·lustrador Toni Benages.

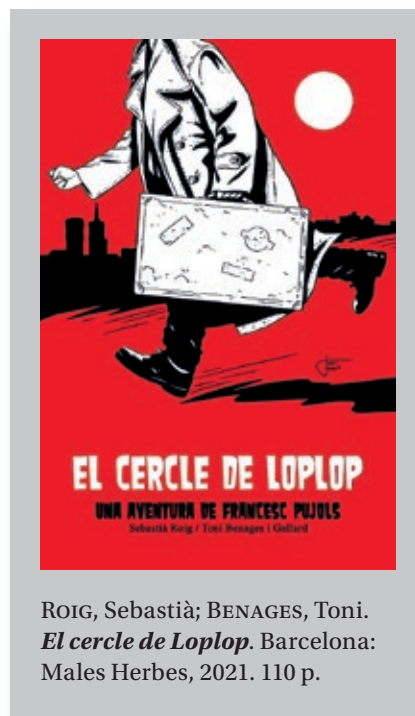
L'any 2015, aquesta mena de societat parònima va convertir el savi més entretingut de Catalunya en un detectiu privat al còmic *Les extraordinàries aventures de Francesc Pujols*: el van posar al centre d'una història de misteri mig sobrenatural i van deixar el sector bocabadat. L'any 2017, i a partir d'una operació semblant, van agafar l'inventor del primer submarí tripulat i el van fer dansar amb una fantasia extraordinària a *Narcís Monturiol i les pedres de l'infern*. Tots dos àlbums els publicava l'editorial Males Herbes, un altre catau de ciutadans amb ànima de gambirot.

Ara el trio Roig Benages Males Herbes recupera el detectiu Pujols i el situa, de nou, en una aventura de tall esotèric, trepidant, molt divertida i carregada de referents històrics. Es titula *El cercle de Loplop* i si, com sembla, el còmic en català viu una segona joventut (o un naixement en tota

regla), aquest àlbum és i serà un dels seus mascarons de proa.

Barcelona, anys trenta, Francesc Pujols, les seves amistats i altres figures importants de l'època (Fages de Climent, Cambó, Sebastià Gasch, Gómez de la Serna), alguns *friquis* reals (com el mag Onofroff o el faquir Molist), escenaris mítics (la vil·la Paul Poiret, l'Hotel Ritz o el Maricel Park) i un català genuí, molt de l'època, el còctel se'ns emporta des de la primera fins a l'última vinyeta.

El poderós joc en blanc i negre i el detallisme de Benages (a l'altura de per exemple Jacques Tardi), al servei del guió trepidant, fabulós i ben lligat de Roig, tot plegat ens encomana la joia de les històries amb grapa. Els protagonistes s'enfronten a una secta devota de Loplop (personatge ocellívol que va ser l'alter ego de l'artista dadà i surrealista Marx Ernst), grup de llampats que fa servir objectes de poder per acostar-se a... No revelarem res més. Sí que direm que l'il·lustrador Benages rescata i recrea visualment edificis, indumentàries, objectes i fesomies, espais públics i privats, penitins, fanals, vet aquí, tot un ambient que ben segur ha necessitat una gran documentació. I també direm que els personatges, les trames i les esce-

ROIG, Sebastià; BENAGES, Toni.
El cercle de Loplop. Barcelona:
Males Herbes, 2021. 110 p.

nes (moltes són de tall real) de Roig, un cop posades en solfa, demostren que l'escriptor estava en estat de gràcia, una mica com el seu admirat J. V. Foix, que desvelava els arcanes del món amb una llengua obscura i cristal·lina alhora.

La petjada de tres poetes

Text > M. ROSA CULLELL OLIVERAS

«D'ialegs amb el vent» i «Iteració» de Rosa Font Masot, «La mare i el buit» de Roser Domènech Oliva i «Arran de la bardissa» de Gemma Arimany Capdevila són els tres poemaris que configuren el primer volum, *Baix continu 2021*, d'aquesta col·lecció de poesia d'Edicions Arbar. El recull pren el nom del títol del darrer llibre de la poeta Josefa Contijoch i Pratdesaba: «La poesia es compon de paraules, amb la seva música i expressivitat dels seus conceptes. Aquí és on rau l'amagatall de la veu pròpia, aquest

baix continu». Aquests són els tres eixos que configuren el llibre. El ritme marca les nostres passes pel territori i la veu és la petjada de tres poetes que gesten el naixement amb la força de les paraules, passejant els sentiments pels versos en la creació poètica.

Amb la força i delicadesa d'un «cavall d'acer i ala de vidre», Rosa Font dialoga amb el vent cercant «un recer [...] per abrigar-hi les paraules» i «llum» al seu «desig de mots». En la conversa, el vent: «Em puc endur les ombres [...] i dir-te la cançó del riu». Hi ha passió en la creació poètica: «enroscar-me

als teus braços», «Em multiplico dins del somni». I es perfila la idea següent: «Respiro en les teves arrels, | floreixo als teus camins de glaç», «deixar-se endur pel gest manyac».

En la iteració, «El silenci vibra», «Des del cordó umbilical [...] En el redol de les paraules», «que l'alè sigui curt | molt més que el pensament [...] cedir a la voluntat del vent», i queda la paraula.

Roser Domènech ens condueix a l'amor per la mare des de la memòria: «dintre meu [...] tots els versos tenen cara i nom», «tots els camins em

Vides il·lustres entre quatre parets

Text > ROSA MARIA GIL TORT

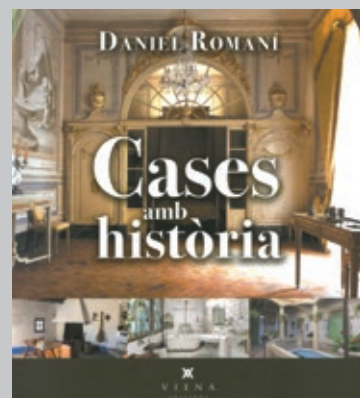
El títol no menteix, però en el context en què vivim, on l'arquitectura com a patrimoni heretat ha aconseguit fer-se un lloc entre els interessos culturals d'una part de la població, parlar de cases ens porta a pensar en l'arquitectura.

Res més allunyat d'aquest llibre, que l'autor va titular *Cases amb història*, i això és el que ens ofereix. Quaranta-quatre escenaris de vida, deu de gironins, on l'autor fa desfilar famílies senceres amb les seves vides privades, les seves afeccions, els seus gustos, els seus somnis i les seves frustracions. Aquest és un viatge per la història del viure, des de l'edat mitjana fins a l'època contemporània. Cases somniades i construïdes pels propietaris, algunes amb l'empremta professional d'arquitectes reconeguts, i també escenaris viscuts per catalans que han fet d'un lloc casa seva. Hospitals acollidors, convents com a reclaus de pau, cases de pescadors, masos, teatres i acadèmies, al costat de cases burgeses, modernistes, meravellosament decorades i concebudes.

No hi cerqueu acurades descripcions de materials, acabats, relleus, pintures o paviments, perquè els replecs que l'autor ha recollit són els de les vides viscudes en aquests espais, que

han transcendit els estadants. Potser per això, potser perquè fins a èpoques molt recents la casa era cosa de les dones i l'escenari gairebé únic de les seves vides, s'aplica a mirar aquest patrimoni en clau femenina. La casa de Joan Maragall serveix per parlar de Clara Noble; la casa Ametller ens presenta la mecenares Teresa Ametller. A l'Acadèmia de Medicina, hi recorda el pas decidit de Dolors Aleu, la primer metgessa catalana. També parla de la dona i la filla de Puig i Cadafalch, la minyona del pintor Emili Vilà, l'esperit de Carmen Amaya a Begur, la filla de l'indià Ramon Galibern a Torroella, la casa de Víctor Català, el refugi de Gala, la Maternitat d'Elisabeth Eidenbenz, Enriqueta Albèiz. I també d'Emma, abadessa de Sant Joan de les Abadesses; Llàcia de la Marca, comtessa; Hermínia Grau, senyora de Duran Sanpere; Raimunda Bassacs, mare d'onze fills i empresària tèxtil; Júlia Peraire, musa, model i esposa de Ramon Casas; Clotilde Bosch, esposa d'Ildefons Cerdà i mare de Clotilde Cerdà, eminent concertista d'arpa; Pepa Colomer, la primera aviadora; les quatre dones de Pau Casals; la pintora Montserrat Gudiol i Elisenda de Montcada, la reina que va fundar Pedralbes.

Quan la presència femenina no s'ha trenat en el relat de la casa, aparei-

ROMANÍ, Daniel. *Cases amb història*. Barcelona: Viena Edicions, 2021. 280 p.

xen les curadores. En primer lloc, les descendents dels propietaris, que expliquen amb fervor les raons d'aquell patrimoni. En segon lloc, des de la mirada professional, majoritàriament femenina, les expertes que guien i aporten coneixements, rigor, imaginació i passió en la gestió d'aquesta herència singular. Dones a la cuina, dones al llit, dones a les biblioteques i al teatre d'abans. Dones als despatxos, en la recerca, en la comunicació i en la difusió, avui. Dones i cases com un tàndem indissociable, una veritable lliçó de perspectiva de gènere que Daniel Romani ens ofereix de manera amena, divertida, interessant i innovadora.

porten fins a tu», «i són les fulles de figuera | amples com les mans. | Vora el riu | que ens porta a casa [...], la mare i jo». Hi ha un apropament des de les vivències, sempre en minúscula, amb la profunditat i els nexes de l'estimació: «i són els ponts | que hem creuat | de nit i de dia», «i és descordar-me els cordons, | al mateix lloc, a la mateixa hora. | Estimar és aturar el temps | que passo amb la mare».

I reflecteix el buit: «ràbia de no tenir la mare que tinc», «tremolen ombres i certeses. [...] la mare hi és, i no hi és». Un buit que s'aferma poèticament: «si et penso [...] ens gronxa, l'univers».

Gemma Arimany captiva en escriure un poema. El cus: «enfilo un

poema [...] sobre filo i veig embasta». Amb el poema cerca «de gratar-me a dins», sempre arran de la bardissa: «No hi havia punxons, [...] hi havia la por». El cuina: «Tot a foc molt lent». El planta: «Inventa't l'herba, i espigues. | Porta-hi abelles | que hi escampin pol·len». Li dona llum: «estrenes un principi | de pas fosforescent», «I estàs així, | arran de la bardissa. | Sabent la punxa | Sabent el triomf».

I neix el poema: «a dins hi porto purpurina, | estrelles i sopes de lletres, | efervescències d'aspirina, | receptes de màgia i conjurs, | serpentina de carnestoltes. | Si m'obres, t'empleno de colors».

FONT, Rosa; DOMÈNECH, Roser; ARIMANY, Gemma. *Baix continu 2021*. El Port de la Selva: Edicions Arbar Centre d'Art i Cultura, 2021. 76 p.